

POLICY FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

STYRANDE DOKUMENT	
Dokumenttitel	Policy för God ekonomisk hushållning
Diarienummer	KK24/545
Kategori av styrdokument	Normerande
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum	2024-12-10
Giltighetstid	2025-01-01 och tills vidare
Omfattar	Hela Nyköpings kommun
Dokumentansvarig	Kommunfullmäktige (politisk nivå) Ekonomichef (tjänstenivå).
Uppföljning	Uppföljning gällande funktion och aktualitet ska ske minst en gång per mandatperiod.

KATEGORIER AV STYRDOKUMENT	
Organiserande	Förklarar, tydliggör och reglerar kommunens roll- och ansvarsfördelning samt vem som har rätt att fatta beslut.
Normerande	Beskriver kommunens förhållningssätt i en viss fråga eller ger direktiv för hur något ska utföras och syftar till att styra beteenden utifrån en gemensam värdegrund.
Aktiverande	Beskriver vad kommunen vill förändra eller uppnå inom specifika områden och syftar till att ge ett uppdrag att handla på ett visst sätt.
Reglerande	Anger villkoren för kommunal service och vilka krav kommunen ställer på de som lever, verkar och vistas i Nyköping.

INNEHÅLL

1	GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING.....	2
1.1	Bakgrund och syfte	2
1.2	God ekonomisk hushållning enligt kommunallagen.....	3
1.3	God ekonomisk hushållning för Nyköpings kommun.....	4
1.4	Långsiktiga finansiella mål, kommunen	4
1.4.1	Styrning av ekonomi och verksamhet på kortare sikt i kommunen	5
1.5	God ekonomisk hushållning, kommunkoncernen.....	6
1.6	God ekonomisk hushållning för extern verksamhet.....	6
1.7	Balanskravet.....	6
1.7.1	Synnerliga skäl	7
1.8	Hantering av resultatreserver, kommunen	7
1.8.1	RUR - Resultatutjämningsreserv (enligt regelverk 2013).....	7
1.8.2	RER - Resultatreserv (enligt regelverk 2024).....	8
2	ÄNDRINGSHISTORIK	1

1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

1.1 Bakgrund och syfte

God ekonomisk hushållning innebär långsiktigt hållbar ekonomi och ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

Inom ramen för det kommunala självstyret, lagstiftningen och utifrån de egna förutsättningarna behöver kommunen definiera vad god ekonomisk hushållning är, analysera och definiera långsiktiga finansiella mål och hur de hänger samman med styrningen via den årliga KF budgeten, samt beskriva kommunens hantering av resultatutjämningsreserv (2013) och resultatreserv (2024).

Kommuner ska enligt lag ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Denna policy syftar till att omhänderta lagkraven genom att:

- ge en beskrivning av vad God ekonomisk hushållning betyder för kommunen och hur det konkret kan uppnås
- ge en beskrivning av hur kommunen säkerställer God ekonomisk hushållning i verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer
- slå fast kommunens principer för God ekonomisk hushållning utifrån ett strategiskt, långsiktigt perspektiv
- utifrån analys genom denna policy fastställa långsiktiga finansiella mål som revideras i början av varje mandatperiod
- ge en beskrivning av hur de långsiktiga finansiella målen för kommun och kommunkoncern omsätts i mer konkreta kortsiktiga finansiella mål och verksamhetsmål och beslutas genom KF budget med uppföljning och utvärdering i delårsrapport och årsredovisning
- beskriva hur resultatutjämningsreserven (RUR) enligt regelverk från 2013 ska hanteras i kommunen
- beskriva hur resultatreserv (RER) enligt regelverk från 2024 ska hanteras i kommunen

Policyn (enligt lagen "riktlinje") för god ekonomisk hushållning avser den politiska styrningen över ekonomin främst på lång sikt. Syftet med policyn/riktlinjen är att ange ramar för vad som är god ekonomisk hushållning i kommunen samt vilka grundantaganden som utgör basen för god ekonomisk hushållning som man politiskt måste beakta i samband med varje års planeringsprocess för att ta fram KF budget.

1.2 God ekonomisk hushållning enligt kommunallagen

"Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer." Så uttrycks denna grundläggande princip i 11 kap 1 § kommunallagen.

SKR sammanfattar syftet med God ekonomisk hushållning enligt följande:

- Kommunen kan inte över tid bedriva en verksamhet där kostnaderna är högre än intäkterna.
- För att säkra generationsperspektivet behöver vi ha ett långsiktigt perspektiv som ser till att vi inte sätter kommande generationer i en sämre sits än vår egen.
- Syftet med verksamheten är att få största möjliga nytta för skattebetalarnas pengar utifrån politiska prioriteringar, inte att ge vinst eller avkastning.
- Finansiella mål behövs för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning och kvalitet.
- Mål och riktlinjer för verksamheten behövs för att visa hur mycket av de olika verksamheterna som ryms inom de finansiella målen, dvs. en koppling mellan ekonomi och verksamhet.

1.3 God ekonomisk hushållning för Nyköpings kommun

Kommunen behöver definiera vad god ekonomisk hushållning är, analysera utvecklingen och definiera långsiktiga finansiella mål samt beskriva hur de hänger samman med styrningen via den årliga KF budgeten.

God ekonomisk hushållning på kort och lång sikt är en viktig förutsättning för och stödjer arbete mot den vision som kommunen har. Enligt Nyköpings Vision 2040 ska Nyköpings kommun långsiktigt kännetecknas av trygghet, närhet och framtidstro, växa ekonomiskt och socialt hållbart samt gå före i den gröna omställningen genom mod, handlingskraft och gemensamt ansvarstagande. I kommunen ska medborgarna bli inspirerade och uppmuntras till kreativitet, utveckling och samarbete. "Tillsammans skapar vi en bättre framtid!"

Det så kallade generationsperspektivet behöver beaktas vilket innebär att det kommunen beslutar om idag inte ska drabba kommande generationer och tvärt om ska inte heller nuvarande generation genom kommunens beslut belastas till fördel för kommande generationer.

En effektivare organisation bidrar till att möta kommunens utmaningar med ekonomin och välfärdens utmaningar. Effektivitet är för kommunen förhållandet mellan resurser/ekonomi och vad man får för pengarna i kvalitet och volym, för att på bästa möjliga sätt möta behoven hos de vi finns till för. Som en del i detta är det viktigt att kommunen hushåller och väl förvaltar resurser, tillgångar och andra värden som redan finns i kommunen.

KF verksamhetsmål och särskilda uppdrag samt finansiella mål och särskilda uppdrag som kommunfullmäktige årligen anger i budgeten utgör "mål som har betydelse för god ekonomisk hushållning" i Nyköpings kommun. Kommunen ska eftersträva att givet ekonomin fatta rätt beslut om verksamhet och därigenom hushålla väl med kommunens begränsade resurser.

1.4 Långsiktiga finansiella mål, kommunen

Finansiella mål behövs för att balansera mot verksamhetens omfattning och kvalitet på såväl lång som kort sikt. De långsiktiga finansiella målen fastställs i denna policy och sträcker sig över en längre period än budget och planperioden. Nedan angivna långsiktiga finansiella mål ska ge en restriktion och inriktning för den kortsiktiga styrningen av ekonomi och verksamhet som görs genom KF budget.

Det finns ingen given nivå för finansiella mål i en kommun, utan målen måste sättas utifrån nuläget och beskriva ett önskat läge för kommunen. I det behöver hänsyn tas till kommunens förutsättningar och faktorer som påverkar från omvärlden. Därför ska kommunen åtminstone en gång per mandatperiod göra en ekonomisk analys som beskriver de förutsättningar som gäller för kommunen långsiktigt. Detta med syfte att pröva om en revidering behövs av kommunens långsiktiga

finansiella mål. Analysen ska beakta förändringar i befolkningen, behov av nödvändiga investeringar samt vilka resultat som krävs för att finansiera detta. Exempel på risker att beakta är budgetöverskridande, räntans utveckling, effektförlust, likviditet, politiska förändringar och ekonomisk nedgång.

Resultatet över tid behöver vara på en nivå som säkerställer en hög självfinansieringsgrad av kommunens investeringar. Kommunen har i nuläget en hög skuldsättning och låg soliditet jämfört med andra kommuner samtidigt som det finns en stor underhållsskuld och flera nödvändiga investeringar att göra. Om målen hålls bör det ge kommunen handlingsfrihet och flexibilitet vid oförutsedda händelser, men också utrymme att fatta långsiktigt hållbara beslut i stället för kortsiktiga ineffektiva akuta beslut.

Kommunens långsiktiga finansiella mål är:

- **Resultatet bör vara 3,2 procent av skatter och generella statsbidragen exklusive exploateringsresultat.**
- **Soliditeten inklusive pensionsåtaganden inte får bli lägre än nuvarande nivå, som är 15 procent.**

1.4.1 Styrning av ekonomi och verksamhet på kortare sikt i kommunen

Långsiktiga finansiella mål ger restriktion och inriktning för kortsiktig styrning, ekonomi och verksamhet, genom KF budget. Det finns i lagen krav på att resurserna i verksamheten används i linje med politiska prioriteringar och att de nyttjas på ett effektivt sätt. Därför behöver mål för såväl ekonomi som verksamhet formuleras och följas upp. Vad gäller finansiella mål finns ingen absolut nivå att förhålla sig till mer än kommunens långsiktiga resultatmål enligt ovan. De kortsiktiga finansiella målen är en politisk bedömning i KF budget.

Liksom för de kortsiktiga finansiella målen bör utgångspunkten för verksamhetsmål och särskilda uppdrag i KF budget också vara de långsiktiga riktlinjerna enligt denna policy. Enligt lagen ska i delårsrapport och årsredovisning göras en utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts.

Verksamhetsmål och särskilda uppdrag samt verksamheternas grunduppdrag behövs för att ange hur mycket av de olika verksamheterna som ryms inom de finansiella målen, det vill säga en koppling mellan ekonomi och verksamhet.

En riskbedömning av hur olika beslut påverkar kommunens hushållning med sina resurser ska alltid ske när beslut fattas. Konsekvensanalys och finansiering ska framgå av beslutsunderlaget.

1.5 God ekonomisk hushållning, kommunkoncernen

Styrningen av de kommunala bolagen beskrivs i "Gemensamt ägardirektiv för Nyköpings kommuns majoritetsägda bolag" samt i ägardirektiv och bolagsordning för respektive bolag. Bolagskoncernens långsiktiga finansiella mål är att vara självförsörjande.

En förutsättning för att kommunkoncernen ska klara av att leverera en oförminskad nivå av service till invånarna är ständig förbättring av verktyg och arbetssätt som leder till ökad produktivitet. I annat fall försämras servicen och kommunkoncernens ekonomi urholkas eftersom behov och förväntningar ökar hos de vi är till för.

Kommuninvest som är kommunkoncernens långgivare gör varje år en utvärdering av en mängd nyckeltal i kommunkoncernens ekonomi. Dessa sammanställs sedan som ett vägt snitt och sätts i relation till övriga kommuners nyckeltal. Resultatet utgör ett betyg för kommunkoncernens ekonomi.

Den senaste analysen ger långsiktiga finansiella mål som inriktning för Nyköpings kommunkoncern:

- **Kommunkoncernen ska alltid ha god kreditvärdighet hos Kommuninvest. Vilket i deras nuvarande analysmodell innebär ett värde som är 3 eller lägre.**
- **Kommunkoncernens soliditet inklusive pensionsförpliktelser ska inte understiga 21 %.**

1.6 God ekonomisk hushållning för extern verksamhet

Kommunen ska enligt kommunallagen också ha en god ekonomisk hushållning för verksamhet som kommunen bedriver genom andra juridiska personer. Styrningen av sådan verksamhet görs genom avtal och följs upp genom regelbunden avtals-/kvalitetsuppföljning mellan nämnd och extern verksamhet. Exempel på detta för Nyköpings kommun är upphandlad verksamhet inom social omsorg.

1.7 Balanskravet

I samband med boksluten görs en balanskravsutredning. Det redovisade resultatet justeras med vissa bestämda poster, exempelvis eventuella realisationsvinster. Resultatet efter dessa justeringar kallas **resultat efter balanskravsjusteringar**.

Om resultat efter balanskravsjusteringar är negativt finns det under vissa förutsättningar möjlighet att utnyttja RUR eller RER (se nedan). Om i stället resultatet är positivt finns (under vissa förutsättningar) möjlighet att avsätta medel till RER.

Efter att eventuella justeringar har gjorts mot RUR eller RER erhålls ett **Balanskravsresultat**. Om Balanskravsresultatet är negativt så ska det regleras

under de närmast följande tre åren. Fullmäktige har dock möjlighet att besluta att hela eller delar av ett negativt balanskravsresultat inte ska återställas, om det finns synnerliga skäl. I så fall ska skälen till detta redovisas i förvaltningsberättelsen.

1.7.1 Synnerliga skäl

Kommunen kan om synnerliga skäl finns upprätta en budget i obalans eller välja att inte återställa ett negativt balanskravsresultat. Det är kommunfullmäktige som beslutar om vad som utgör synnerliga skäl.

Hänvisning till synnerliga skäl ska användas restriktivt och måste motiveras väl. För att kunna åberopas krävs att det beror på:

1. Omstruktureringskostnader av engångskaraktär i samband med större strukturförändringar av verksamheten, som på sikt leder till ett effektivare resursutnyttjande och god ekonomisk hushållning.
2. Andra skäl som kan försvaras med ett väl motiverat resonemang grundat i vad som utgör god ekonomisk hushållning.

1.8 Hantering av resultatreserver, kommunen

Genom att styra på ett långsiktigt finansiellt mål finns möjlighet för kommunen att bygga upp reserver i den händelse något oförutsett inträffar och att kunna acceptera en tillfällig finansiell försämring för att undvika alltför stora negativa konsekvenser för verksamheten.

Kommunen ges genom lagstiftningen möjlighet att spara medel från goda år och att använda dem under sämre år genom hantering av resultatutjämningsreserv (2013) och resultatreserv (2024). Från och med räkenskapsår 2024 avvecklas resultatutjämningsreserven (RUR) under en övergångsperiod fram till och med år 2033. Samtidigt införs en ny resultatreserv (RER).

1.8.1 RUR - Resultatutjämningsreserv (enligt regelverk 2013)

Reservering

Ny reservering till resultatutjämningsreserv är inte möjlig från och med helårsbokslutet 2024, däremot behöver kvarstående medel hanteras enligt nedan.

Disponering

Om resultatet efter balanskravsjusteringar i bokslut är negativt eller att det i samband med budgetarbetet uppstår behov av att budgetera med ett negativt resultat, kan medel från RUR disponeras om följande förutsättning är uppfylld.

1. Skatteunderlaget för riket innevarande år eller om de kommande budgetåren understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste 10 åren.

1.8.2 RER - Resultatreserv (enligt regelverk 2024)

Reserven ska kunna användas i en balanskravsutredning när utfallet är negativt efter balanskravsjusteringar. Syftet är att med hjälp av ianspråktagande av medel från RER kunna redovisa ett nollresultat vid tillfällen då kommunen under enskilt år åtagit sig planerade extra kostnader som bedöms leda till kostnadsbesparing och därmed en bättre ekonomisk hushållning. Alternativt för att täcka ett oplanerat resultat som uppstått på grund av oförutsedd större händelse, exempelvis pandemi eller miljökatastrof. Om medel från resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

Reservering

Om resultatet efter balanskravsjusteringar är positivt och kommunens soliditet inklusive pensionsförpliktelser är större än noll, så kan en reservering till RER ske med maximalt det lägsta av:

1. den del av årets resultat som överstiger 1 % av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.
2. den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger 1 % av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Den totala reserven får dock högst uppgå till 5 % av skatteintäkter, generella bidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Disponering

Om resultatet efter balanskravsjusteringar i bokslut är negativt eller att det i samband med budgetarbetet uppstår behov av att budgetera med ett negativt resultat, så kan medel från RER disponeras om följande förutsättningar är uppfyllda.

1. Medlen används till att bekosta en större omstrukturering av verksamhet som leder till minskade driftkostnader.
2. Medlen används för att täcka ett oplanerat resultat som uppstått på grund av oförutsedd större händelse, exempelvis pandemi eller miljökatastrof

2 ÄNDRINGSHISTORIK

Rev	Författare	Beskrivning av förändring	Datum